

5. Моргун В. Ф. Использование многомерной концепции развития личности в дидактических целях. Методические рекомендации по составлению познавательных заданий для формирования общеучебных умений школьников / сост. Л. И. Гоженко, В. Ф. Моргун. Полтава, 1984. С. 3-10.
6. Моргун В. Ф. Психолого-педагогическая типология игр и их дидактическая функция // Андриевская О.С. и др. Деловые и ролевые игры при изучении химии. Полтава, 1991. С. 5-11.
7. Моргун В. Ф. Концепция многомерного развития личности и ее приложения. Философская и социологическая мысль. 1992. № 2. С. 27-40.
8. Моргун В.Ф. Інтеграція і диференціація освіти: особистісний та технологічний аспекти. Постметодика. Полтава, 1996. № 4. С. 41-45.
9. Моргун В.Ф. Інтедифія освіти. Психолого-педагогічні основи інтеграції та диференціації (інтедифії) навчання. Курс лекцій / відпов. за випуск акад. В. Р. Ільченко. Полтава: Наукова зміна, 1996. 78 с.
10. Моргун В. Ф. «Психозойська ера» В. І. Вернадського: кінець світу чи гармонія людини і довкілля? Постметодика. 2001. №5-6. С. 16-19.
11. Моргун В. Ф., Коняева А. П., Колинько В. В. Индивидуальная беседа с учеником. Основы педагогического мастерства. Методические указания к практическим занятиям для студентов III курса / под ред. И. А. Зязюна. Полтава, 1983. Ч. 2. С. 20-40.
12. Моргун В. Ф. Дистанционное обучение: роботизация или гуманизация? Образовательные технологии многоуровневой подготовки специалистов. Мат-лы науч.-практ. конф. / науч. ред. В. Ф. Моргун; отв. ред. Н. В. Беседин. Полтава, 2002. С. 44-50.
13. Моргун В. Ф. Перспективи вивчення топології полімотивації особистості у діяльнісному підході. Проблеми мотивації особистості в сучасному освітньому просторі: колект. моногр. / наук. ред. Л. В. Герасименко, В. Ф. Моргун. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2020. С. 247-257.
14. Серкова Н. В. Психологические рекомендации к созданию электронных курсов в дистанционном обучении. Психология обучения. Дайджест российской и зарубежной прессы. М.: СГУ 2001. № 7. С. 39-42.
15. Симонов В. М. Гуманитаризация естественно-научного образования в контексте развития компьютерных технологий. Волгоград, 1997. 120 с.

КЛІПОВЕ МИСЛЕННЯ Й ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ОДНА З ГОЛОВНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Мохначов О.В., Овчаренко Л.К.

Українська медична стоматологічна академія

Будь-яка сучасна освітня програма передбачає необхідність опрацювання значного обсягу матеріалів, який постійно зростає. У той же час, «лібералізація» системи освіти, переведення її частини на факультативну основу й тотальне тестування як елемент оцінки якості засвоєної інформації призводить до заміни класичного логічного мислення на кліпове, що особливо небезпечно в період карантину й глобальної тенденції до переходу на дистанційне навчання. Розуміння критичної необхідності трансформації сучасної системи навчання зі збереженням кращих рис класичної, фундаментальної освіти і з урахуванням зміни особливостей сприйняття інформації сучасною молоддю вимагає зміни нинішньої освітньої програми після глибокого аналізу проблеми із залученням психологів, ІТ-фахівців і роботодавців.

Ключові слова: дистанційне навчання, кліпове мислення, логічне мислення, сучасна освіта, покоління Z.

Any modern educational program requires the processing of a significant amount of materials, which is constantly growing. At the same time, "liberalization" of the education system, transfer of its part to the optional basis and total testing as an element of assessing the quality of assimilated information leads to the replacement of classical logical thinking with clip, which is especially dangerous during quarantine and the global trend towards distance learning. Understanding the critical needs of transformation the modern education system while preserving the best features of classical, basic education and taking into account changes in the perception of information by modern youth, requires a change in the current educational program after in-depth analysis of psychologists, IT specialists and employers.

Key words: distance learning, clip thinking, logical thinking, modern education, generation Z.

Станом на жовтень 2019 року, за даними дослідження Factum Group Ukraine, 71% українців регулярно користуються Інтернетом. Проте серед тих, кого прийнято вважати поколінням Z, цей показник сягає 96-97%. За даними дослідження Big Data, Bigger Digital Shadows and Biggest Growth in the Far East, проведеного IDC, розповсюдження технологій і доступу до Інтернету призвели до подвоєння глобального обсягу інформації за останні 2 роки і з 2,8 зеттабайт у 2012 році до 40 зеттабайт у 2020, що перевищує прогнозоване зростання на 14%. Проте лише 23% інформації вважають корисною і лише 3% з 23% використовується на даний момент. Через глобальну інформатизацію освітнього процесу й «комп'ютеризацію» і «смартфонізацію» життя відбувається формування саме кліпового (фрагментарного, мозаїчного, піксельного, колажного, калейдоскопічного) мислення як елементу захисту від обсягів різноманітної інформації.

Критично важливі в цій ситуації структуризація отриманої інформації й повернення в освітні програми закладів вищої освіти таких предметів як логіка й риторика. Натомість оцінка знань за допомогою тестування примушує студента вивчати предмет шляхом заучування «ключових» слів без занурення в тему предмета.

Більше того, уся сучасна система освіти спрямована на вміння студентом читати й запам'ятовувати величезну масу інформації. Але, як показують результати опитування студентів на кафедрі внутрішньої медицини №2 з 2016 року, показник кількості прочитаних книжок знизився з 7,4 за рік до 5,41 у 2019 році. Натомість помітно збільшилася кількість переглянутих за місяць фільмів: із 7,6 у 2016 році до 9,7 у 2019. Це свідчить про стрімку зміну каналів отримання інформації в молоді й невідповідність сучасних методів викладання вимогам сучасного світу, що при-

зводить до підвищення рівня тривоги й стресу серед студентів і викладачів.

Проте результати низки досліджень указують на значно посилену здатність сучасної молоді засвоювати інформацію, і тому говорити про яку-небудь неповноцінність «покоління Z» не доводиться. Як у недалекому минулому система вищої освіти відійшла від методики викладання латинню, так і необхідність нинішньої трансформації системи є лише логічною вимогою нового часу. Якщо раніше лекцію в 90 хвилин із перервою вважали обґрунтованою, то 10 років тому 45 хвилин уже вважали складними для сприйняття. А зараз і того менше. Низка досліджень указують на те, що середня тривалість відео, що проглядається в Інтернеті, становить 4,5 хвилини. При цьому тривалість ефективного відео з найвищим рівнем залучення становить близько 2 хвилин. Чи можна в такій ситуації говорити про ефективність багатогодинних відеолекцій і семінарів, що проводяться в рамках так званої «модернізації» системи освіти? Безсумнівно – ні.

Ще гірше справи з читанням. Сучасні маркетингові дослідження вказують на ефективність використання чотирьох рядків у абзаці. Не більше. Чи означає це, що сучасна молодь не здатна на більше? У нашому середовищі й за старої моделі – безсумнівно. За належного підходу вони здатні освоювати значно більші обсяги інформації. Але інформація не тотожна знанням. Як результат вищевказаного формується суспільство споживання й постмодерну, убиваючи на корені зачатки геніальності поколінь Y і Z.

Безсумнівно, до обговорення стратегії й тактики сучасного викладання необхідно залучати не тільки фахівців галузі освіти, а і вчених / філософів і IT-футурологів, а також роботодавців через абсолютно різне ставлення до питання. Якщо точка зору перших указана нами вище, то, на думку останніх, прогрес невблаганний. Але на запитання, що чекає людство, відповідають щось на кшталт: наше майбутнє – це рух дорогою на швидкості 140, у тумані й із вимкненими фарами.

Що цікаво, більшість найбагатших власників IT-корпорацій у вихованні своїх дітей обмежують використання сучасних носіїв інформації й віддають перевагу елітним навчальним закладам класичної моделі освіти, що відрізняє їх від фахівців середньої ланки цих же корпорацій.

Проте зміни неминучі. Але в рамках реформування діючих систем слід урахувувати деякі моменти.

1. Зміни невідворотні.

2. Сучасна освіта дозволяє досягти вершини людині з логічним мисленням, але ворожа поколінням X, Y і Z, для яких освітній процес через читання ідентичний навчання іноземною мовою.

3. Новітні освітні програми (у цифровому вигляді, віртуальної реальності та ін.) значно підвищують ефективність запам'ятовування інформації та її доступність, але не дозволяють з'єднувати логічні ланцюжки. Але з урахуванням особливостей «кліпового» мислення, за умови повернення в освітню програму таких предметів як «Логіка» і «Риторика», більш предметного вивчення «Філософії», відмови від тотального тестування як оцінки якості знань на користь вирішення комплексних, логічних завдань, що потребують відповіді відразу на кілька предметів, відмови від масового спрощення й переведення навчання на самостійне засвоєння можливе значне скорочення часу підготовки фахівця за рахунок здібності до освоєння великих обсягів інформації з поліпшенням якості освіти, що може привести до нового технологічного прориву.

Список використаної літератури

1. Азаренок Н.В. Клиповое сознание и его влияние на психологию человека в современном мире /Н.В. Азаренок // Материалы Всерос. юбил. науч. конф., посв. 120-летию со дня рождения С.Л. Рубинштейна "Психология человека в современном мире". – Т. 5. Личность и группа в условиях социальных изменений.– М.: Изд-во "Институт психологии РАН", 2009. – С. 110-112.
2. Рада Грановская. Интервью Росбалту.–Режим доступа: [http://www.rosbalt.ru/piter/2015/03/28/1382125.html]
3. Фрумкин К.Г. Клиповое мышление и судьба линейного текста/ К.Г. Фрумкин //Ineternum 2010.– №1. – Режим доступа: [http://nounivers.narod.ru/pub/kf_clip.htm от 02.01.2012]
4. Ярмола Т.І. Інформатизація освіти і її наслідок – формування «кліпової» свідомості та «кліпового» мислення – крок уперед чи назад у медичній освіті? / Т.І. Ярмола, О.В. Мохначов, Л.А. Ткаченко [та ін.] // «Удосконалення якості підготовки лікарів в сучасних умовах»: матеріали наук.- практ. конф., м. Полтава, 2016. – С. 254-256.
5. Майже 23 млн українців регулярно користуються Інтернетом. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mind.ua/news/20204323-majzhe-23-mln-ukrayinciv-regulyarno-koristuyutsya-internetom-doslidzhennya>
6. How Long Should Your Next Video Be? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://wistia.com/learn/marketing/optimal-video-length>
7. Рост объема информации – реалии цифровой вселенной. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://tssonline.ru/articles2/fix-corp/rost-obema-informatsii-realii-tsifrovoy-vselennoy>

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ У ФОРМУВАННІ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ

Мошель Т.М.

Українська медична стоматологічна академія

Узагальнено роль міждисциплінарної інтеграції в підготовці студентів стоматологічного факультету, доведено важливість міжпредметних зв'язків у формуванні клінічного мислення майбутніх лікарів-стоматологів.

Ключові слова: міждисциплінарна інтеграція, міжпредметні зв'язки, клінічне мислення.

The article summarizes the role of interdisciplinary integration in the training of students of the Faculty of Dentistry, proves the importance of interdisciplinary links in the formation of clinical thinking of future dentists.

Key words: interdisciplinary integration, interdisciplinary connections, clinical thinking.

Підготовка кадрів для надання стоматологічної допомоги населенню була і є актуальним завданням вітчизня-